

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۳۰ : ۱۰ صبح		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
سال سوم آموزش متوسطه				تاریخ امتحان: ۱۳۹۰ / ۱۰ / ۲۷			
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۹۰				مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir			
ردیف		سؤالات					
نمره							
۱	روزگار اقتدار و رواج فوق العاده‌ی « قصیده » چه زمانی بوده است ؟	۰/۵					
۲	کدام شاعر « غزل عارفانه » را به اوج می‌رساند؟	۰/۲۵					
۳	شمار رشته‌های « مسقط » نامعین و است .	۰/۲۵					
۴	یک مثنوی با درون مایه‌ی « اخلاقی و تعلیمی » معرفی کنید.	۰/۲۵					
۵	قالب شعری « چهار پاره » از نظر وزن چگونه است ؟	۰/۲۵					
۶	با توجه به عبارت « دانا چو طبله‌ی عطار است خاموش و هنرنمای » (الف) میان کدام واژه ها ، ادعای همانندی صورت گرفته است ؟ (ب) خصوصیات مشترکی که سبب این ادعای همانندی شده ؛ چیست ؟	۱					
۷	با توجه به بیت « این نان و آب و چرخ چو سیل است بی وفا من ماهی ام ، نهنگم ، عمام آرزوست » (الف) تشبیهات « بلیغ » را در بیت بیابید و نوع آن‌ها را مشخص کنید . (ب) در این نوع تشبیهات ، حذف کدام پایه ، سبب تلاش ذهنی و کسب لذت ادبی بیش‌تر گردیده و بر تأثیر این تشبیهات ، افزوده است ؟	۱					
۸	با توجه به بیت « مرا برف باریده بر پر زاغ نشاید چو بلبل تماشای باغ » (الف) « موی سیاه » مفهوم استعاری کدام واژه است ؟ (ب) نوع این استعاره را بنویسید . (پ) یک استعاره ی دیگر شبیه به این نوع استعاره ، در بیت مشخص کنید و « مشبه » آن را بیان نمایید .	۱					
۹	با توجه به بیت « قضا چون ز گردون فرو هشت پر همه زیرگان کور گردند و کر » (الف) ذکر کدام پایه های تشبیه ، سبب پیدایش « استعاره » شده است ؟ (ب) نام این نوع « استعاره » را بنویسید .	۱					
۱۰	در کدام یک از بیت های زیر ، واژه‌ی « ماه » در پدید آمدن « استعاره ی مکنیه » مؤثر بوده است ؟ نوع این « استعاره ی مکنیه » را بنویسید . (الف) امشب ای ماه به درد دل من تسکینی آخر ای ماه تو همدرد من مسکینی (ب) چو تنها ماند ماه سرو بالا فشاند از نرگسان لؤلؤی لالا	۰/۵					
۱۱	با توجه به بیت « پیش دیوار آن چه گویی ، هوش دار تا نباشد در پس دیوار گوش » (الف) « مجاز » و « قرینه » ی آن را بیابید . (ب) نوع « علاقه » ی مجاز را با ذکر علت ، بنویسید .	۱					
« ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی دوم »							

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۳۰ : ۱۰ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۳۹۰ / ۱۰ / ۲۷		
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۹۰		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		
ردیف	سؤالات			نمره
۱۲	« مفهوم » و « قرینه » ی مجازهای مشخص شده را بنویسید. الف) جهان خوردم و کارها راندم. ب) بر صفرای خویش برنیامدم.			
۱۳	هر کدام از « کنایات » زیر ، برای بیان چه مقصودی به کار می رود ؟ الف) هنوز از دهن بوی شیر آیدش ... ب) قیمت مقطوع است. پ) روی جعبه نوشته شده بود : « شکستنی است ». ت) سخن دهان به دهان می گشت.			
۱۴	تکرار کدام « واج » در عبارت زیر ، سبب پیدایش رشته ای از اضافات شده است ؟ « ... سلامت باد ای باران / درودت باد ای رحمت ... / ستایش های سرخ صبحگاهی سمن های صبورم را / نثار می کنم هردم ... »			
۱۵	چرا بیت زیر نمی تواند نمونه ی مناسبی برای آرایه ی « تکرار » باشد ؟ « گلاب است گویی به جویش روان همی شاد گردد ز بویش روان »			
۱۶	به کار بردن « سجع » ها در یک جمله در کنار هم ، سبب پیدایش کدام آرایه ی ادبی می شود ؟ این آرایه را در بیت زیر ، مشخص کنید . « به گوش هوش نبوش از من و به عشرت گوش که این سخن ، سحر از هاتمم به گوش آمد »			
۱۷	با توجه به عبارت های زیر ، گروه کلمات مسجعی را که ارزش موسیقایی کمتری دارند ، مشخص کنید. الف) هر چه زود بر آید ، دیر نیاید. ب) ظالمی را حکایت کنند که هیزم درویشان را خریدی به حیف و توانگران را دادی به طرح.			
۱۸	در بیت زیر تقابل سجع هایی از نوع سبب ایجاد آرایه ای لفظی به نام شده است . « دانه باشی مرغکانت برچندند غنچه باشی کودکانت برگزند »			
۱۹	در بیت های زیر « جناس » ها را بیابید و نوع دقیق هر « جناس » را بنویسید. الف) نالم ز دل چو نای من اندر حصار نای ب) چو دید آن درفشان درخش مرا پستی گرفت همت من زین بلند جای به گوش آمدش بانگ رخس مرا			
« ادامه ی سؤالات در صفحه ی سوم »				

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۳۰ : ۱۰ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۳۹۰ / ۱۰ / ۲۷		
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۹۰		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		
ردیف	سؤالات		نمره	
۲۰	در بیت زیر، میان کدام واژه ها «جناس» به کار رفته است؟ نوع دقیق «جناس» را با ذکر دلیل بنویسید. «گوهر مخزن اسرار همان است که بود خفته مهر بدان مهر و نشان است که بود»		۱	
۲۱	با توجه به بیت «تو آن شعر نابی که حافظ سرود ولی از غزل هم تو زیبا تری» برای واژه‌ی مشخص شده، یک واژه‌ی «هم ریشه» بنویسید، به گونه‌ای که با آن واژه «جناس» هم، داشته باشد.		۰/۵	
۲۲	عبارت «آوردن واژه‌هایی از یک مجموعه در شعر و نثر که با هم ارتباط و تناسب دارند.» تعریف کدام آرایه‌ی معنوی است؟ در عبارت زیر، این آرایه را بیابید. «هر کو نظری دارد با یار کمان ابرو باید که سپر باشد، پیش همه پیکان‌ها»		۰/۵	
۲۳	با توجه به عبارت «موسی (ع) قارون را نصیحت کرد که احسن کما احسن الله الیک». الف) کدام بخش، نشان دهنده‌ی آرایه‌ی «تضمین» است؟ ب) اشارت مذهبی و داستانی موجود در عبارت، سبب پیدایش کدام آرایه‌ی معنوی شده است؟		۱	
۲۴	با توجه به ابیات زیر، تضاد به کار رفته در میان کدام گروه از واژه‌ها، هنرمندانه و لطیف تراست؟ الف) شمع دل دمسازم بنشست چو او برخاست ب) هر چه جز بار غمت بر دل مسکین من است برود از دل من، وز دل من آن نرود افغان ز نظر بازان برخاست چو او بنشست		۰/۵	
۲۵	در هریک از بخش‌های مشخص شده‌ی اشعار زیر، کاربرد کدام آرایه‌ی معنوی آشکار است؟ الف) از صدای سخن عشق ندیدم خوش تر ب) چنین نقل دارم ز مردان راه پ) هر شبنمی در این ره، صد بحر آتشین است یاد گماری که در این گنبد دوار بماند فقیران منعم، گدایان شاه دردا که این معما شرح و بیان ندارد		۱/۵	
۲۶	با توجه به بیت «بی مهر رخت، روز مرا نور نمانده است الف) کدام واژه دارای دو معنی است؟ ب) معانی مختلف این واژه را بنویسید. پ) به احتمال قوی، قصد شاعر کدام معنی بوده است؟		۱	
۲۷	با توجه به بیت «به صدق کوش که خورشید زاید از نقست الف) شاعر سبب بی‌دوامی و روسپاهی «صبح نخستین» را چه می‌داند؟ ب) آوردن این علت ادبی، ادعایی و خیالی سبب ایجاد کدام آرایه‌ی معنوی شده است؟		۰/۵	
۲۰	«موفق باشید»			

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سوالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع : ۱۰:۳۰ صبح
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان : ۱۳۹۰ / ۱۰ / ۲۲	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه ۱۳۹۰		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	
ردیف	راهنمای تصحیح		
نمره			
۱	قرن سوم (۰/۲۵) تا قرن ششم هـ. ق (۰/۲۵)	۰/۵	
۲	مولانا جلال الدین (۰/۲۵)	۰/۲۵	
۳	به اختیار شاعر (اختیاری) (۰/۲۵)	۰/۲۵	
۴	بوستان سعدی (بوستان) (۰/۲۵)	۰/۲۵	
۵	چهار پاره در وزن آزاد است. (۰/۲۵)	۰/۲۵	
۶	الف) دانسا (۰/۲۵) طبله‌ی عطار (۰/۲۵) ب) خاموشی (۰/۲۵) هنرنمایی (۰/۲۵)	۱	
۷	الف) تشبیهات بلیغ: من ماهی ام (۰/۲۵) ، نهنگم (۰/۲۵) نوع تشبیهات بلیغ: اسنادی (۰/۲۵) ب) وجه شبه (۰/۲۵)	۱	
۸	الف) پرزاغ (۰/۲۵) ب) مصرّحه (آشکار) (۰/۲۵) پ) استعاره: برف (۰/۲۵) مشبه استعاره: موی سفید (۰/۲۵)	۱	
۹	الف) مشبه (۰/۲۵) ، ویژگی بارز مشبه به (۰/۵) ب) استعاره‌ی مکنیه (۰/۲۵)	۱	
۱۰	بیت «الف» (یا امشب ای ماه ...) (۰/۲۵) نوع استعاره‌ی مکنیه: تشخیص (انسان انگاری ، شخصیت بخشی) (۰/۲۵)	۰/۵	
۱۱	الف) مجاز: گوش (۰/۲۵) قرینه: «در پس دیوار آمدن» (یا هر مفهوم مشابه و درست دیگر) (۰/۲۵) ب) نوع علاقه: جزئیه (۰/۲۵) زیرا: گوش جزئی از انسان (و اندام شنوایی او) است. (۰/۲۵)	۱	
۱۲	الف) مفهوم: نعمت‌های جهان (یا هر مفهوم درست و مشابه دیگر) (۰/۲۵) قرینه: خوردم (۰/۲۵) ب) مفهوم: خشم (غضب ، عصبانیت) (۰/۲۵) قرینه: بقیه‌ی کلمات جمله (۰/۲۵)	۱	
۱۳	الف) کودک بودن (۰/۲۵) ب) چانه نزدیک (۰/۲۵) پ) مواظب باشید (در حمل شیء دقت شود). (۰/۲۵) ت) سخن افشا شده بود (سخن آشکار شده بود). (۰/۲۵) (در بیان مفهوم کنایات ، به پاسخ های مشابه و درست ، نمره داده شود.)	۱	
۱۴	مصوّت کوتاه «ب» (۰/۲۵) ، تنابع اضافات (۰/۲۵)	۰/۵	
۱۵	زیرا واژه‌های «روان» (۰/۲۵) به یک معنا تکرار نشده‌اند. (۰/۲۵)	۰/۵	
۱۶	«تضمین المزدوج» (۰/۲۵) گوش هوش نبوش (۰/۵)	۰/۷۵	
	«ادامه در صفحه‌ی دوم»		

باسمه تعالی

رشته: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع : ۱۰:۳۰ صبح
تاریخ امتحان : ۱۳۹۰ / ۱۰ / ۲۲		سال سوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه ۱۳۹۰
ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۷	«حیف» و «طرح» (۰/۲۵)	۰/۲۵
۱۸	«متوازی» (۰/۵) ، «ترصیع» (۰/۵)	۱
۱۹	الف) جناس: «نای» و «نای» (۰/۲۵) ، نوع جناس: «تام» (۰/۲۵) جناس: «نای» و «جای» (۰/۲۵) ، نوع جناس: «ناقص اختلافی» (۰/۲۵) ب) جناس: «درخش» و «زخش» (۰/۲۵) ، نوع جناس: «ناقص افزایشی» (۰/۲۵) (در تعیین نوع جناس ناقص، به ذکر «اختلافی» و «افزایشی» نمره تعلق می گیرد.)	۱/۵
۲۰	جناس: «مهر» و «مهر» (۰/۲۵) ، نوع جناس: «ناقص حرکتی» (۰/۲۵) زیرا: دو واژه ی یاد شده (مهر و مهر) در معنی (۰/۲۵) و در مصوت کوتاه، با هم فرق دارند. (۰/۲۵)	۱
۲۱	شاعر (یا هر واژه ی درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۲۲	مراعات نظیر (۰/۲۵) کمان، سپر، پیکان (به ذکر دو مورد هم، نمره داده شود.) (۰/۲۵)	۰/۵
۲۳	الف) أحسن كما أحسن الله إليك (۰/۵) ب) تلمیح (۰/۵)	۱
۲۴	«برود» و «نرود» (۰/۵)	۰/۵
۲۵	الف) حس آمیزی (۰/۵) ب) تناقض (۰/۵) پ) اغراق (۰/۵)	۱/۵
۲۶	الف) مهر (۰/۲۵) ب) عشق (عشق و محبت) (۰/۲۵) خورشید (۰/۲۵) پ) معنی دوم (خورشید) (۰/۲۵)	۱
۲۷	الف) دروغ گویی (۰/۲۵) ب) حسن تعلیل (۰/۲۵)	۰/۵
	«خدا قوت»	۲۰